

KÖZOKTATÁS

A KÁRPÁTALJAI MAGYAR PEDAGÓGUSSZÖVETSÉG LAPJA

XXI. ÉVFOLYAM, 2016/2. SZÁM

RÁKÓCZI-FŐISKOLA: NYOLCSZÁZNÁL IS TÖBB FELVÉTELI KÉRELEM

Nyolcszáznál is több jelentkezési kérelmet nyújtottak be elektronikus úton, illetve személyesen a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán az idei felvételi időszak során – tudtuk meg dr. Szakál Imrétől, a beregszászi főiskola felvételi bizottságának felelős titkárától, akit az idei felsőoktatási felvételi kampány tapasztalatairól és eredményeiről kérdeztünk.

(7. oldal)

BECSENGETTEK

**Karácshalmi líceum:
valóban több mint iskola!**

(8. oldal)

ISKOLAI VIZIT

**Perényi nevét viseli a
nagyszőlősi magyar iskola**

(9–10. oldal)

ANYANYELV ÉS OKTATÁS

**Cigányok Kárpátalján
és a régió iskoláiban**

(11–14. oldal)

**A szituációs játék szerepe a
beszédképesség fejlesztésében
az általános iskolai anyanyelvórán**

(19–22. oldal)

HONISMERET

**A csehszlovák hatalomátvétel
Beregszászban az első világháborút követően**

(23–25. oldal)

**Néhány lap a Sárosoroszi
Református Egyházközség
történetéből**

(26–27. oldal)

PEDAGÓGUSPORTRÉ

**A pedagógusi pálya küldetés
(Interjú Fakász Valéria barkaszi
magyartanárral)**

(28–29. oldal)

A TEHETSÉG REMÉNYSÉG

Beszámoló a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány elmúlt évéről

(30–31. oldal)

Fakász Valéria: A pedagógusi pálya küldetés

Számomra kezdettől egyik sajátossága a pedagógusi pályának, hogy ugyanazt a munkát száz meg százféleképpen lehet elvégezni. Hiszen mi is a pedagógus feladata? Tanítani. „Papíron” „csak” ennyi. Ugyanakkor elvárjuk a pedagógustól azt is – akár kicsiket, akár nagyokat oktat –, hogy jó példával járjon elől, diákjait ne csak oktassa, hanem nevelje is. Talán ez utóbbi, tehát a neveléshez való viszonyulás különböztet meg egymástól pedagógust és pedagógust. Ettől lesz más az, akinek a munkája kicsengetéskor az újabb tanítási nap kezdetéig véget ér, mint az, aki nem elégszik meg az ismeretek átadásával, hanem maradandó értékeket igyekszik közvetíteni növendékeinek, nem számolva közben a megfelelően soha nem honorálható pluszmunkával eltöltött percek, órákat.

A *Pedagógusportré* rovatban ezúttal Fakász Valériát, a Barkaszi Középiskola tanárát mutatjuk be, aki majd' 40 évre visszatekintő pályájának kezdeteiről, állomásairól, s a hosszú út során szerzett tapasztalatairól is mesél.

– *Hogyan indult el a pedagógusi pályán?*

– Többszöri próbálkozás után, 1970-ben nyertem felvételt az Ungvári Állami Egyetem magyar nyelv és irodalom szakára. Már gyermekkoromban tanító szerettem volna lenni. Nagyon szerettem olvasni. Szerencsére, hála a szüleimnek, Jókai, Gárdonyi, Arany, Petőfi és a világirodalom nagyjainak műveivel alapoztam meg irodalmi ismereteimet.

Az általános iskolát a barkaszi nyolcosztályos iskolában kezdtem és fejeztem be. A Bányai Középiskolában érettségiztem. Az irodalom iránti szeretetemet Bagu Balázs tanár úr fokozta. Tőle tanultam meg ezenkívül, hogy miként kell kirándulást, vetélkedőt szervezni és levezetni. Ő volt számomra a nagybetűs Tanár. Érettségi után, mivel a felvételim nem sikerült, nevelőként helyezkedtem el a helyi óvodában, majd a szomszédos falvakban, Szernyén és Csongoron voltam pionírvezető.

Az egyetem befejezése után, 1977-ben a Barkaszi Középiskolába kerültem szervezőpedagógusként. Mivel ez volt az az időszak, amikor csökkentették a magyarórák számát, két évig orosz nyelvet és irodalmat tanítottam. Mondanom sem kell, hogy nagyon nehéz két év volt. Szervezőként a magyar hagyományokra, a szülőföld iránti szeretetre igyekeztem felhívni a gyerekek figyelmét. Ma is és akkor is Széchenyi gondolata motívált: az a nép, amely elfelejti

múltját, nem érdemli meg, hogy legyen jelene, s nem biztos, hogy lesz jövője.

Vége 1979-től lehetőség nyílt rá, hogy magyar nyelvet és irodalmat taníthassak.

– *Mely diákjaihoz fűződő élményeire emlékszik vissza a legszívesebben?*

– Tanítványaim elindulhattak a magyar tantárgyi vetélkedőkön, amelyeket Bagu Balázs szervezett.

Az ungvári tévé magyar szerkesztősége szavalóversenyt rendezett a magyar iskolák diákjai számára *Internacionalisták vagyunk* címmel. E sorozat érdeme volt többek között, hogy a versenyzők vagy a gyerekeket felkészítő tanárok bemutathatták iskolájukat. A verseny keretében megismerkedhettünk a kárpátaljai magyar iskolákkal. Ezt a szavalóversenyt az én tanítványom, Kusnyir Zoltán nyerte, aki ma a Csongori Általános Iskola angoltanára.

Nagyon szép élményem volt, amikor a megyei tanulmányi versenyen magyar nyelvből és irodalomból egyik diákom a végzősök között második helyezést ért el. Dudicsné dr. Lakatos Katalin ma már a II Rákóczi Ferenc Kárpátalja Magyar Főiskola tanára.

A fiam, Fakász János szintén megyei második helyezést ért el a kilencedik osztályosok között.

Hasonlóan kedves emlékem, hogy részt vehettünk a Sárospatakon, a hegyaljai felkelés 300. évfordulójának tiszteletére rendezett történelmi

vetélkedőn. A barkaszi csapat dicséretben részesült a vetélkedőn, a fiam különdíjas lett. Érdekessége a versenynek, hogy a zsűri elnöke R. Várkonyi Ágnes történész-professzor volt.

Az ún. enyhülés időszakában gyakran kísérhettem a gyerekeket magyarországi kirándulásokra a Pro Patria Szövetségnek és a Magyarország Felfedezői Szövetségnek köszönhetően. Ezek a táborozások nemcsak pihenést, de rengeteg megszerezhető ismeretet is biztosítottak a gyerekek számára. A magyarországi élményeken felbuzdulva szülőföldünkön is rendezett a szövetség kirándulásokkal egybekötött vetélkedőket. Így ismerhették meg a gyerekek Vereckét, a huszti várromot, Munkácsot, Beregszászt, Ungvárt. Jó volt látni a diákok kivirult arcát, amikor jegyzetfüzettel a kezükben rátaláltak egy-egy emléktáblára, amelyről később be kellett számolniuk. A vetélkedők szervezője általában Kovács Erika volt, a helyszínek pedig Beregszász és Bányai. A barkaszi csapat Kis Albert nevét viselte. Miért éppen az övét? Mert Kis Albert barkaszi lakos már a Thököly Imre vezette hegyaljai felkelés során kitüntette magát szervezőkészségével és bátorságával.

Fakász Valéria

A kuruc mozgalom kezdeteikor Esze Tamással együtt fogadta a Magyarországra visszatérő II. Rákóczi Ferencet. Nyelvtudásának köszönhetően nagyon sok ruszint férfi lett II. Rákóczi Ferenc katonájává. A fejedelem ezres kapitánnyá nevezte ki.

Meghatározó élményt jelentett a Pesti József költő rendezte forradalmi szavalóverseny Debrecenben. Tanítványaim is részvevői voltak ennek a rendezvénynek: Tóth Edina ma már kollégám, Tóth Eszter biológianár, Tóth Evelin történelemtanár lett. Evelin kiérdemelte a verseny különdíját.

– *Kiemelt szerep jutott iskolai munkája során a hagyományörzésnek...*

– Kezdeményezésemmre a Barkaszi Középiskola diákjai 2008-ban összegyűjtötték az évszakokhoz, jeles napokhoz fűződő népszokásokat, hiedelmeket, a településre jellemző ételek receptjeit, feljegyezték,

miként zajlottak a falusi élet jellegzetes eseményei, mint például a tollfosztó, leírták, hogyan készült az adventi koszorú stb. Tették mindezt a szülők, nagyszülők segítségével, felhasználva emlékeiket. A begyűjtött adatokat dolgozatokban foglalták össze, s ismereteikről, amelyekre szert tettek a munka során, vetélkedőn is számot adhattak. Az ilyen kezdeményezések nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy szűkebb pátriánk tárgyi és szellemi öröksége fennmaradjon, hiszen e hagyaték jelentős részével már csak ezen a módon találkozhatunk.

– *A saját bőrén tapasztalhatta meg a rendszerváltás, majd számos oktatásügyi re-*

form és rendelet hatását. Melyek voltak a legnehezebb időszakok, s hol tartunk ma?

– A nagy társadalmi változásokat leginkább a közoktatás sínyli meg, s ezen belül a gyermek és a pedagógus. A legborzasztóbb az a rendszerváltást követő időszak volt, amikor hónapokig nem kaptunk fizetést, s az iskolában nem volt fűtés. Aki nem bírta a megpróbáltatásokat, az elhagyta a pedagógusi pályát. Így van ez ma is.

A tanulók életére szintén kihat a változás. A szülők kénytelenek külföldön dolgozni, s a gyerekeket a nagymama neveli. Eközben az iskolában is érezkelhetjük, hogy a tanítványaink egyre ag-

resszívabbakká válnak, s egyre nehezebben kezelhetők. Remélem, egyszer majd csak megerősödik gazdaságilag ez az ország, s toleránsabbak lesznek az Ukrajnában élő nemzetiségekkel szemben. Akkor talán majd nem hagyják el ezt a pályát a jól képzett szakemberek, nem hullnak szét a családok, s eljön az idő, amikor mindenki itthon, a szülőföldjén érzi jól magát. Mert mi itthon vagyunk otthon.

Tudom, hogy nagyon nehéz ma a pedagógusok helyzete Kárpátalján és az egész országban. De mikor volt könnyű? A közelmúltban egy tollvonással megszüntették a magyar iskolákban az érettségit magyar nyelvből – ez bor-

zasztó. Nemcsak egy tantárgyról van szó, hanem mindannyiunkról, kárpátaljai magyarokról. Gondolom, valamennyiünk számára nagy megkönnyebbülést jelentett, amikor a KMPSZ-nek is köszönhetően eldőlt, hogy újra vizsgázhatnak érettségizőink magyar nyelvből. Az ilyen pillanatokért, eredményekért érdemes magyartanárnak lenni. Mert ez a hivatás misszió. Ha a magyartanár rosszul végzi a dolgát, azzal veszélyezteti az anyanyelvünk jövőjét, az elkövetkező nemzedékek nemzettudatát. Ha jól dolgozunk a nemzet napszámosaiként, akkor elmondhatjuk: „Ez jó mulatság, férfimunka volt.”

Espán Margaréta

Két kötet a magyarságtudat neveléséhez

Véget ért a 2015–2016-os tanév, mely úgy kerül be a kárpátaljai magyar oktatási intézmények történetébe, mint a kihívások, nehézségek, megpróbáltatások éve.

A legnagyobb kihívást az jelentette, hogy tömegével hagyják el pedagógusaink a pályát, mivel éhbérért kénytelenek dolgozni. A másik nagy kihívás, hogy a szülők is külföldre mennek dolgozni, nagymamára és nagyapára hagyják gyermekeiket, akiket ezután általában csak az utca, az internet nevel. Ez rendkívül veszélyes és visszafordíthatatlan folyamatokat indíthat el gyermekeink nevelésében, olyan károkat okozhat lelkivilágukban, melyek kihatással lesznek egész jövőjük alakulására.

Magyarország, a magyar kormány mindent megtesz ezen problémák, nehézségek orvoslása érdekében. Egyesületek, civil szervezetek, intézmények, önkormányzatok képviselői is keresik iskoláinkat, számtalan felajánlás, támogatás jut el így a legproblémásabb, legkritikusabb helyek-

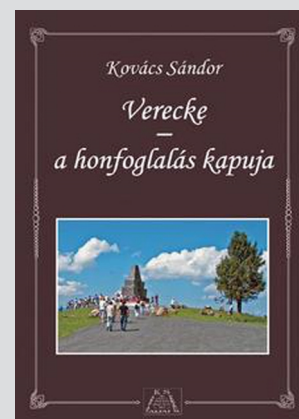
re. A sok felajánlás, támogatás közül ezúttal Kovács Sándor *Bús düledékeiden* és *Verecke – a honfoglalás kapuja* című könyveit emelném ki, melyek minden kárpátaljai magyar iskolába eljutottak.

A *Bús düledékeiden* című kötet több mint 30 kárpátaljai vár és számtalan kastély, épület történetét foglalja össze, melyek nagyszerű múltunkról regélnek, miközben a napjainkban is csodálatra méltó építészeti remek. A csodálatosan szerkesztett fotókkal gazdagon illusztrált leírások, ismertetőik hatásos formálói gyermekeink nemzeti öntuda-

tának, magyarságtudatának, elengedhetetlen eszközei, kellékei történelmünk eredményes oktatásának, nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy megismertessük a felnövekvő nemzedéket szülőföldünk kincseivel. A szerző nagy gondtal és körültekintéssel helyezi el ezeket az ódon, számos vihart megélt építményeket – melyek évszázadokon át voltak védőbástyái a magyarságnak és Európa népeinek – a történelem, a földrajz és a néprajz hármaskoordinátarendszerében.

A *Verecke – a honfoglalás kapuja* című kötet a magyarság számára az egyik legszebb, történelmileg legfontosabb helyszínéhez, a Vereckei-hágóhoz kapcsolódó történelmi emléket írja le. Verecke olyan szakrális helye a magyarságnak, melynek erejéből mindenképpen meríteni, építkezni tudunk. A hágón álló honfoglalási emlékműhöz felkapaszkodva csodálatos, megfoghatatlan érzés tölti el az embert, lelki szemünk előtt végigpörögnek több mint 1100 éves történelmünk sorsdöntő eseményei, az új hazra megtalálásának, belaká-

sának dicsőséges pillanatai. A könyv bemutatja emellett Munkács, Szolyva, Huszt, a Borzsa-völgy, a Vecsa, a Latorca vízgyűjtőjének legszebb történelmi, gazdasági emlékeit és a vidék természeti szépségeit is. Igazi kincsetár ez a kötet minden Kárpátaljára érkezőnek.

Köszönetet szeretnék mondani Kovács Sándornak nemes felajánlásáért, illetve a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetségnek az adományok célba juttatásáért.

Nagy Sándor, a *Csongori Általános Iskola igazgatója*, a *Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség alelnöke*

TARTALOM

Krónika	2
A kárpátaljai magyarok számíthatnak Magyarország segítségére (Beszámoló a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanévzáró ünnepségéről)	3
Husztli Ilona	
Angol emelt szintű érettségi vizsga 2016	4
A 2016-os felvételi a számok tükrében	5
Rákóczi-főiskola: nyolcszáznál is több felvételi kérelem (Interjú Szakál Imrével, a beregszászi főiskola felvételi bizottságának felelős titkárával)	7
Karácshalmi líceum: valóban több mint iskola! (Nagyszabású anyaországi támogatásból megvalósított beruházással gyarapodott a Sztojka-líceum)	8
Perényi nevét viseli a nagyszőlősi magyar iskola (Iskolai vizit rovatunkban a Nagyszőlősi 3. Számú Perényi Zsigmond Középiskolát mutatjuk be)	9
Cserniczkó István – Molnár József – Braun László	
Cigányok Kárpátalján és a régió iskoláiban	11
H. Tóth István	
Alapozás az ábécé tanításával Gondolatok a magyar mint idegen nyelv tanítását segítő	15
Mónus Dóra	
A szituációs játék szerepe a beszédképesség fejlesztésében az általános iskolai anyanyelvórán ...	19
Szakál Imre	
A csehszlovák hatalomátvétel Beregszászban az első világháborút követően	23
Hiába Krisztina	
Néhány lap a Sárosroszi Református Egyházközség történetéből	26
Fakász Valéria: A pedagógusi pálya küldetés (A barkaszoji pedagógussal Espán Margaréta beszélgetett)	28
Két kötet a magyarságtudat neveléséhez (Nagy Sándor írása Kovács Sándor Bús dűledékeiden és Verecke – a honfoglalás kapuja című köteteiről)	29
Beszámoló a „GENIUS” Jótékonysági Alapítvány elmúlt évéről	30
Amikor a továbbképzés egyben felüdülést is jelent (Tizenötödik alkalommal szervezte meg a nyári Kölcsey-pedagógusakadémiát a KMP SZ)	32
Táboraink	33
Jeles napok	35

PÁLYÁZAT

„A tehetséges határon túli magyar középiskolás tanulók támogatására”

A pályázat célja

Pénzügyi segítség nyújtása a határon túli magyar nyelvű közoktatásban részt vevő, kiemelkedően tehetséges 6–11. évfolyamos (közép- vagy általános iskolás), szociálisan hátrányos helyzetű tanulók számára. A pályázat az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő, az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Nemzeti Tehetség Program támogatásával kerül meghirdetésre.

Javasolt támogatás összege: 100.000,- Ft-nak megfelelő UAH/fő a 2016/2017. tanévre.

A pályázat feltétele, követelményei

Pályázatot kizárólag olyan, a fentiekben leírt tanulók nyújthat be, aki

1) kimagasló tanulmányi eredménnyel rendelkezik;

2) szociálisan hátrányos helyzetű, nagycsaládban él, árva, félárva, a szülő egyedülálló, a szülő tartósan beteg vagy rokkant, illetve a fronton vagy háborúban harcol, a gyerek rokkant vagy beteg, valamint olyan családi körülmény áll fenn, amely miatt a családja az átlagosnál rosszabb szociális helyzetben él, így zavartalan tanulása veszélyeztetve van.

Benyújtandó dokumentumok

A pályázatnak az alábbi dokumentumokat kell tartalmaznia három eredeti és egy másolatú példányban: – pályázati adatlap;

– iskolalátogatási igazolás;
– a pályázó nyilatkozata;
– családjösszetételről, valamint szociális helyzetéről szóló igazolás;
– a 2015/2016. évi év végi bizonyítvány hitelesített fénymásolata;
– amennyiben van, megyei vagy országos, vagy nemzetközi verseny (a 2015/2016-os tanévre vonatkozólag) eredményéről kiállított oklevél másolata, vagy egyéb, ezt igazoló dokumentum;
– amennyiben van, a Tehetségpont által a pályázóról kiállított igazolás, ajánlás;
– nyilatkozat szociális helyzetéről.

Figyelem! Hiánypótlásra nincs lehetőség!

A pályázat benyújtásának módja és helye

A pályázat papír alapon, határidőben történő benyújtása a pályázat érvényességi feltétele, három eredeti és egy másolatú példányban, nem postai úton kell eljuttatni az alábbi címre:

„GENIUS” Jótékonysági Alapítvány, Beregszász, Kossuth tér 6. 90202 tel.: 00380314124343, fax: 00380314123462, agora@knf.uz.ua, www.genius-ja.uz.ua.

A pályázat benyújtásának ideje: 2016. szeptember 1–23. 16.00 óra.

Figyelem! A teljes pályázati kiírás elérhető a www.genius-ja.uz.ua oldalon.

KÖZOKTATÁS

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség lapja

Főszerkesztő: Kacsur Gusztáv

A szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Benedek Imre, Dobsa Aranka, Nagy-Dajka Enikő, Nagy Sándor, Szántó Edit

Tördelőszerkesztő: Fábíán Zoltán

Olvasószerkesztő: Riskó Márta

Fotók: MTI, KMP SZ, Kárpátalja hetilap

Kiadja a KMP SZ megbízásából a Kálvin Nyomda (90202 Beregszász, Kossuth tér 4.)

Felelős kiadó: Orosz Ildikó

Lapengedély száma: 3Т №64, **Példányszám:** 2000

Levelezési cím: 90202 Beregszász,

O. Kobiljanszka u. 17. Tel.: (+380-31-41)-2-37-47

web: www.kmpsz.uz.ua **e-mail:** info@kmpsz.uz.ua

Megjelenik a BETHLEN GÁBOR ALAP TÁMOGATÁSÁVAL

A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban megjelenő szerzői véleményekkel. A publikációkban közölt tényekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, visszaküldésüket nem vállaljuk.

Освіта (на угорській мові)

Засновник і видавець: Закарпатське угорськомовне педагогічне товариство

Реєстраційне свідоцтво: 3Т №64 від 20.03.1995.

Віддруковано: П.п. Лац Чілла Степанівна
М. Берегово, пл. Кошшута 4. Тираж: 2000